

Rok akademicki:

2014/15

Jednostka prowadząca:

Wydział Teologiczny

Kierunek:

Teologia

Grupa specjalności:

teologia dla świeckich

Poziom:

jednolite studia magisterskie, stacjonarne

Nazwa przedmiotu:

Teologia dogmatyczna

Język:

PL

Typ przedmiotu:

przedmiot obowiązkowy

Przedmiot obieralny:

nie

Rok studiów, semestr:

rok III, semestr zimowy

Wymiar:

wykład: 30 godz.

Punkty ECTS:

wykład: 2

Forma zaliczenia:

wykład: egzamin

Prowadzący:

wykład: ks. dr hab. Robert Woźniak, prof. UPJPII;

Koordynator sylabusu:

ks. dr hab. Robert Woźniak, prof. UPJPII

Sylabus dostępny w ramach:

- [Teologia dogmatyczna](#) [na kierunku:] [teologia dla świeckich](#) (T*sts), jednolite studia magisterskie, stacjonarne, III rok, semestr zimowy
 - [prowadzący wykład:30h/e/2ECTS]: ks. dr hab. Robert Woźniak, prof. UPJPII;

Wymagania wstępne:

Podstawowe wiadomości z Katechizmu Kościoła Katolickiego, hermeneutyki i teologii biblijnej oraz metafizyki klasycznej

Cele:

Ogólne i szczegółowe wprowadzenie do tematyki chrześcijańskiej koncepcji Boga. Poznanie ściśle

chrześcijańskiego znaczenia pojęcia monoteizmu. Poznanie i umiejętność definiowania podstawowych pojęć chrześcijańskiej nauki o Bogu (jedność, wielość, ousia, hypostasis, perychoreza, missio). Znajomość historii dogmatu, jej głównych punktów, bohaterów, sporów i pomników literackich. Biegła orientacja w wypowiedziach Magisterium na temat poznania, natury i działania Boga. Wykształcenie zdolności merytorycznej dyskusji na temat poszczególnych zagadnień teologicznych. Zaznajomienie z literaturą przedmiotu.

Treści kształcenia:

Dogmatyczna nauka o Bogu prezentuje w sposób analityczny i syntetyczny podstawowe faktory chrześcijańskiej koncepcji Boga objawionego w osobie i dziele Jezusa, który jest Chrystusem. Prezentacja ta dokonuje się w kontekście zarówno wielkiej Tradycji Kościoła jak i współczesnych prądów myślowych. Wykład jest zatem próbą podwójnej kontekstualizacji nauki o Bogu: w rzeczywistość eklezjalną i obecną sytuację kulturową.

Teologia jako nauka o Trójjedynym Bogu: problem poznawalności istnienia i natury Boga. Konteksty nauki o Bogu (filozoficzno-kulturowy, społeczny, liturgiczny); Teo-logia Starego Testamentu. Teo-logia Nowego Testamentu. Główne linie rozwoju dogmatu z podkreśleniem problemu dwóch mentalności teologicznych (paradygmat de Regnon'a: wschód – zachód). 'Boska arytmetyka': systematyzacja średniowieczna. Gramatyka i hermeneutyka dogmatu (analitika głównych pojęć i struktur myślowych chrześcijańskiej nauki o Bogu). Dynamika trynitarnego bycia Boga: processio i missio. Paradygmat trynitarny Rahnera: jedność immanencji i ekonomii?; Współczesne podejścia do teologii trynitarnej (von Balthasar, Moltmann, Zizioulas, Boff, Gunton, Johnson). Kwestia Filioque. Trójca, stworzenie i ontologia trynitarna. Teodycea trynitarna. Przymioty trynitarnego bycia Boga. Pojęcie monoteizmu trynitarnego. a. Zagadnienia wprowadzające. Monoteizm trynitarny – specyfika chrześcijańskiego pytania o Boga. Współczesny kontekst pytania o Boga. Aktualność słowa Bóg (Rahner). Teologia wobec kwestii Boga w filozofii współczesnej (Kant, Nietzsche, Wittgenstein, Heidegger, Levinas, Marion, Derrida). Metoda teologii trynitarnej: przewyciężenie podziału na dwa traktaty; doświadczenie jako punkt wyjścia refleksji; modlitwa i dostęp do tajemnicy (Ebeling); liturgia jako opus trinitatis (Picstock, Lacoste). Problem języka: ludzka mowa o Bogu i mowa Boga do człowieka; trynitarna rola i struktura objawienia w teologii (Barth). Współczesny renesans teologii trynitarnej. (2 spotkania)

b. Trynitarne świadectwo Biblii. Nowość starotestamentalnego paradygmatu: Bóg transcendentny obecny w historii swojego ludu. Ciągłość i transpozycja w objawieniu Boga w NT. Jezus, który jest Chrystusem i objawienie Ojca i Ducha: trynitarna narracja chrystologiczna. Od binitaryzmu do trynitarianizmu?

Formuły trynitarne w NT i formuła chrzcielna. (4 spotkania)

c. Główne etapy rozwoju dogmatu trynitarnego. Refleksja egzystencjalna. Ontologizacja przesłania biblijnego (IV w.) i wielkie Sobory (Nicea, 325; Konstantynopol I, 381); kwestia hellenizacji (Harnack). Problem dwóch modeli trynitarnych (grecki i łaciński) i powstanie kwestii Filioque. Doprecyzowanie pojęciowe: metafizyka i logika dogmatu (średniowiecze). Nowożytność – w stronę upadku traktatu: Trójca filozoficzna (Hegel i Schelling) i Trójca sentymentalno-symboliczna (Schleiermacher). Współczesne modele trynitarne (Barth, Moltmann, Zizioulas, von Balthasar, Weinandy, Durwell, Schoonenberg). (2 spotkania)

d. Gramatyka tajemnicy. Metafizyka i tajemnica trynitarna: apofaza i uczestnictwo; paradygmat substancji contra paradygmat podmiotu; Trójca jako tajemnica świata (Jüngel); tezy ontologii trynitarnej (Hemmerle). Analiza głównych pojęć teologii trynitarnej: natura, osoba, relacja (Augustyn i Tomasz), perychoreza, posłanie, pochodzenia, ordo (taxis), apropiacja. Relacja jedności i wielości (Bonawentura). Cechy osobowe poszczególnych osób Trójcy. Grundaxiom Rahnera: Trójca i historia. (2 spotkania)

e. Przymioty Trójjedynego Boga. Zmiana paradygmatu: personalizacja akcentów metafizycznych. Trójca stwórcza i zbawiająca – przegląd stanowisk. (2 spotkania)

f. Konsekwencje trynitarnej struktury chrześcijaństwa. Nexus veritatis i hierarchia prawd. Trynitarność teologii chrześcijańskiej. Problem istoty chrześcijaństwa. Trójca i egzystencja (1 spotkanie)

g. Główne tezy teologii trynitarnej (1 spotkanie) a. Zagadnienia wprowadzające. Monoteizm trynitarny – specyfika chrześcijańskiego pytania o Boga. Współczesny kontekst pytania o Boga. Aktualność słowa Bóg (Rahner). Teologia wobec kwestii Boga w filozofii współczesnej (Kant, Nietzsche, Wittgenstein, Heidegger, Levinas, Marion, Derrida). Metoda teologii trynitarnej: przewyciężenie podziału na dwa traktaty; doświadczenie jako punkt wyjścia refleksji; modlitwa i dostęp do tajemnicy (Ebeling); liturgia jako opus trinitatis (Picstock, Lacoste). Problem języka: ludzka mowa o Bogu i mowa Boga do człowieka; trynitarne role i struktura objawienia w teologii (Barth). Współczesny renesans teologii trynitarnej. (2 spotkania)

b. Trynitarne świadectwo Biblii. Nowość starotestamentalnego paradygmatu: Bóg transcendentny obecny w historii swojego ludu. Ciągłość i transpozycja w objawieniu Boga w NT. Jezus, który jest Chrystusem i objawienie Ojca i Ducha: trynitarne narracje chrystologiczne. Od binitaryzmu do trynitarianizmu? Formuły trynitarne w NT i formuła chrzcielna. (4 spotkania)

c. Główne etapy rozwoju dogmatu trynitarne. Refleksja egzystencjalna. Ontologizacja przesłania biblijnego (IV w.) i wielkie Sobory (Nicea, 325; Konstantynopol I, 381); kwestia hellenizacji (Harnack). Problem dwóch modeli trynitarnej (grecki i łaciński) i powstanie kwestii Filioque. Doprecyzowanie pojęciowe: metafizyka i logika dogmatu (średniowiecze). Nowożytność – w stronę upadku traktatu: Trójca filozoficzna (Hegel i Schelling) i Trójca sentymentalno-symboliczna (Schleiermacher). Współczesne modele trynitarne (Barth, Moltmann, Zizioulas, von Balthasar, Weinandy, Durwell, Schoonenberg). (2 spotkania)

d. Gramatyka tajemnicy. Metafizyka i tajemnica trynitarne: apofaza i uczestnictwo; paradygmat substancji contra paradygmat podmiotu; Trójca jako tajemnica świata (Jüngel); tezy ontologii trynitarnej (Hemmerle). Analiza głównych pojęć teologii trynitarnej: natura, osoba, relacja (Augustyn i Tomasz), perychoreza, posłanie, pochodzenia, ordo (taxis), apropiacja. Relacja jedności i wielości (Bonawentura). Cechy osobowe poszczególnych osób Trójcy. Grundaxiom Rahnera: Trójca i historia. (2 spotkania)

e. Przymioty Trójjedynego Boga. Zmiana paradygmatu: personalizacja akcentów metafizycznych. Trójca stwórcza i zbawiająca – przegląd stanowisk. (2 spotkania)

f. Konsekwencje trynitarnej struktury chrześcijaństwa. Nexus veritatis i hierarchia prawd. Trynitarność teologii chrześcijańskiej. Problem istoty chrześcijaństwa. Trójca i egzystencja (1 spotkanie)

g. Główne tezy teologii trynitarnej (1 spotkanie)

Efekty kształcenia:

W wyniku przeprowadzonych zajęć student:

1. zna podstawowe pojęcia teologii trynitarnej i główne etapy jej rozwoju; potrafi wskazać na jedność (zarówno ciągłość jak i nieciągłość) rozwoju doktryny od teologii biblijnej aż do współczesnej refleksji teologicznej
2. posiada umiejętność zrozumiałego wyjaśniania podstawowych punktów nauki Kościoła o Trójjedynym Bogu
3. jest zdolny do ujęcia egzystencji człowieka w perspektywie teologicznej

Metody i narzędzia dydaktyczne:

wykład i dyskusja; aktywizacja poprzez zadawanie pytań; podsumowanie poszczególnych jednostek

Sposoby sprawdzania i warunki zaliczenia:

Egzamin pisemny: test wielokrotnego wyboru + pytania otwarte.

Lektury podstawowe:

Breuning W., Nauka o Bogu (podręcznik); Greshake G., Trójjedyny Bóg. Teologia trynitarne; Kasper W., Bóg Jezusa Chrystusa; Piotrowski E., Traktat o Trójcy Świętej; Szczurek J. D., Trójjedyny.

Lektury uzupełniające:

F. Courth, Bóg Trójjedyniej miłości, (Amateca), Pallottinum, Poznań 1997; J. Gnilka, Teologia Nowego Testamentu, WydM, Kraków 2002; G. O'Collins, The Tripersonal God. Understanding and Interpreting the Trinity, Paulist Press, New York 1999; L. F.Mateo-Seco, Dios Uno y Trino, Eunsa, Pamplona 2005; K. Rahner, Podstawowy wykład wiary, PAX, Warszawa 1997; J. Ratzinger, Bóg Jezusa Chrystusa. Medytacje o Bogu Trójjedynym, Znak, Kraków 2006; A. Wierzbicka, Jak można mówić o Trójcy Świętej w słowach prostych i uniwersalnych, UMCS, Lublin 2004

Uwagi: